

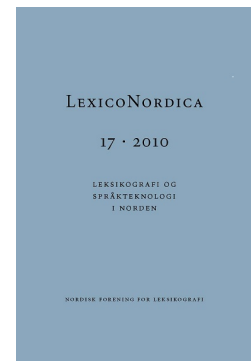
LexicoNordica

Forfatter: Loránd-Levente Pálfi [Finn Stefánsson: Symbolleksikon]

Anmeldt værk: Stefánsson, Finn: Symbolleksikon. Grafisk tilrettelægning: Susanne Korsager. Forlagsredaktion: Charlotte Glahn. Billedredaktion: Jeppe Branner. 1. udgave, 1. oplag. København: Gyldendal 2009. 608 sider. Illustreret. Med hård indbinding. DKK 399,95.

Kilde: LexicoNordica 17, 2010, s. 377-391

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/lexn/issue/archive>

© LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre LexicoNordica (1-16) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Finn Stefánsson: Symbolleksikon

Loránd-Levente Pálfi

Stefánsson, Finn: *Symbolleksikon*. Grafisk tilrettelægning: Susanne Korsager. Forlagsredaktion: Charlotte Glahn. Billedredaktion: Jeppe Branner. 1. udgave, 1. oplag. København: Gyldendal 2009. 608 sider. Illustreret. Med hård indbinding. DKK 399,95.

1. Indledning: danske symbolleksika fra nyere og nyeste tid

Foruden det ovenfor anførte *Symbolleksikon* findes der følgende leksikografiske opslagsværker i helfagskategorien¹ fra nyere og nyeste tid på dansk om symboler: *Gads Symbolleksikon* (Biedermann 1991), *Symbolordbog* (Cirlot 2002), *Symboler og ideogrammer* (Liungman 2003) og *Politikens Symbolleksikon* (Cooper 2006). Biedermanns værk er forholdsvis lille af omfang (behandler 300 symboler); det er oversat fra tysk. Cirlots ordbog har et mysticistisk udgangspunkt og fokus og distancerer sig derfor fra almindelig academia; den danske udgave er oversat fra spansk og i øvrigt produceret i den kirkelige højrefløjs regi. Liungmanns bog er forholdsvis omfattende (2.000 tegn/ideogrammer fra den vestlige verden), men omhandler kun ideogrammer og ikke symboler; den

1 Afhængigt af om en fagordbog – eller et fagleksikon – behandler et helt fagområde (fx maskinteknik), en del af et fagområde (fx pumpe-teknik) eller flere fagområder (fx teknik), kaldes den helfagsordbog (eller enkeltfagsordbog), delfagsordbog eller flerfagsordbog (hhv. helfags-/ enkeltfagsleksikon, delfagsleksikon eller flerfagsleksikon) og tilhører følgelig helfagskategorien, delfagskategorien eller flerfagskategorien af fagordbøger/fagleksika.

er oversat fra svensk. Coopers leksikon har fokus på symboler fra især kunstens verden (1.500 symboler); det er oversat fra engelsk.

I delfagskategorien findes *Ægyptiske guder og symboler* (Lurker 1997), som er oversat dels efter den tyske originaludgave og dels efter den engelske oversættelse, samt *Motiver og symboler i europæisk kunst* (Funder 2004). I flerfagskategorien findes *Hvorfor det? Talemåder & traditioner, skikke & symboler* (Eilertsen/Eilertsen 2005), som er en populærvidenskabelig udgivelse.

Med undtagelse af Cirlots leksikon, som kun er sparsomt illustreret (50–60 illustrationer fordelt over værkets 528 sider), er alle de ovennævnte værker rigt illustrerede og videnskabeligt funderede (omend i forskellig grad). Funder (2004), Liungman (2003) og Lurker (1997) kan bruges af både læg- og fagfolk. De øvrige af værkerne er primært til brug for lægfolk.

Det er unuanceret og på sin vis uforeneligt med den leksikografiske funktionslære at mene, at det, der p.t. foreligger på dansk, enten er for gammelt (Biedermann 1991), for småt (Biedermann 1991), med et for specifikt udgangspunkt eller en for snæver interesse (Cirlot 2002; Cooper 2006), med fokus på et bestemt genstands-område (Liungman 2003; Lurker 1997) eller ikke tilstrækkeligt fagligt funderet (Cirlot 2002; Eilertsen/Eilertsen 2005). Til gengæld er det hævet over enhver diskussion, at Stefánssons *Symbolleksikon* er den overhovedet eneste danske originalproduktion i helfagskategorien i hvert fald de seneste 20 år, dvs. det eneste værk, der ikke er oversat fra et fremmedsprog, men produceret af danskere for danskere.

2. Finn Stefánssons symbolleksikon

2.1. Leksikografiske komponenter og virkemidler

Stefánssons *Symbolleksikon*, herefter SL, er rigt illustreret og indeholder 1.400 artikler, af hvilke 300 er rene henvisningsartikler

(se forordet, s. 6). Foruden opslagsdelen (s. 9–585) indeholder SL et “Forord” (s. 6–7), et “Efterskrift” (s. 587–605) og en kort “Literaturoversigt” (607–608). Det fremviser således en simpel rammestruktur.

En stor mangel er det, at der ikke findes nogen brugervejledning, som bl.a. kunne oplyse om den ikke-typografiske strukturindikator > (bruges som henvisningsmarkør både artikelinternt og artikelfinalt). Til gengæld er det leksikografisk hensigtsmæssigt, at de termer eller ord, der figurerer som lemmata i opslagsdelen, og som omtales i efterskriftet, i efterskriftet er fremhævet med fed type. SL benytter sig her af den samme funktionsrelaterede, integrerede byggedel, jf. Tarp (1998:128), in casu en komponent-ekstern henvisningsstruktur, som også findes i *Gyldendals leksikon om nordisk mytologi* (Stefánsson 2005): Der gives eksplicitte komponent-eksterne henvisninger – nemlig fra efterskrift til opslagsdel. Men det er problematisk, at brugeren ikke får noget at vide om det. Heller ikke forordet er meddelsomt desangående eller med andre oplysninger vedrørende bogens brug. En mangel er det endvidere, at der ikke findes noget register. Et hurtigt gennemsyn af nogle vilkårlige artikler lader ane, at mængden af data i SL er væsentligt større, end de 1.400 opslagsord indikerer. Der kunne i et register sagtens have figureret i hvert fald 1.000 indførsler² (emneord, stikord og evt. egennavne, som ikke figurerer som opslagsord i opslagsdelen). Et simpelt register med 1.000 indførsler havde fyldt ca. 15 sider i SL's sidestørrelse; et mere sofistikeret, komplekst register havde fyldt omtrent 25 sider eller højst 35. Om vigtigheden af registre i leksikografiske opslagsværker se evt. Wiegand (2008). Som et konkret eksempel på problemet kan nævnes artiklen **skrift**: Her oplyses bl.a. om arabisk skrift, hieroglyffer, japansk skrift, kileskrift, kinesisk skrift, linear A, linear B og runer. Af disse er det

2 Tallet 1.000 kommer af følgende simple udregning: De fleste artikler indeholder mindst én behandlingsenhed, som ikke er identisk med den, som opslagsordet betegner.

imidlertid kun hieroglyffer og runer, der også figurerer i lemma-position (førstnævnte som henvisningslemma, sidstnævnte som almindeligt lemma med egen artikel og med artikelfinal henvisning til **skrift**). Brugeren har ingen umiddelbar tilgang til de data, SL indeholder om arabisk skrift, japansk skrift, kileskrift, kinesisk skrift, linear A og linear B. Et register kunne have aflastet søgeruten; det havde været optimerende for tilgangsstrukturen og dataadgangsstrukturen. Et positivt forhold i denne sammenhæng er dog de mange henvisningslemmata. En mangel er det tillige, at der ikke findes nogen bibliografi (litteraturoversigten på s. 607–608 er ikke nogen bibliografi, men en kort vejledning til videre læsning). Dog bringes ved udgangen af nogle artikler en meget kort litteraturliste (se fx artiklen **sprog**).

2.2. Indhold (omtekster og opslagsdel)

I forordet hedder det, at “SL adskiller sig fra rækken af opslagsværker om symboler på det internationale marked – hvoraf nogle er oversat til dansk – på en række punkter” (s. 6):

Symbolleksikon medtager naturligvis alle de gængse hovedsymboler og belyser dem med deres vedtagne symbolik. Men bogen rummer også en lang række artikler, hvor det kulturhistoriske og litterære er i centrum, fx artikler om typer (Don Juan, Aladdin, Snehvide, boheme m.m.), om skrift og sprog og om sport. I det hele taget dækker titlen over mere end den gængse betydning af symboler. Der er tale om at belyse den værdi, der tillægges et fænomen eller et begreb, og de følelser der er i forbindelse dermed, når de får et billedsprogligt (metaforisk eller symbolsk) udtryk. Det er menneskets billeddannende evne, der er i centrum. [s. 6]

Ambitionerne har ikke manglet. I ovenstående uddrag meddeles de overordnede principper for SL's datasektion. Endvidere er følgende relevant i denne sammenhæng:

Synsvinklen er både global og lokal. Især hvad angår det mytologiske og religiøse stof er der en global dimension; men bogen er også dansk, fx i de fleste af de litterære og sproglige eksempler. Den danske vinkel ses dog også i de mytologiske begreber og figurer, der får selvstændige artikler; her er det det jødisk-kristne, det græsk-romerske og det nordiske stof, der dominerer, netop fordi det har haft så dyb indvirkning på dansk kultur. [s. 6–7]

Det er ikke blot nyttigt (eksempelvis pga. en anmelders eller en potentiel brugers nysgerrighed), men også funktionelt vigtigt med en sådan udredning. På baggrund af den kan en potentiel bruger hurtigt afgøre, om vedkommende overhovedet kan/skal anvende det givne produkt som værktøj til informationssøgning; en bibliotekar kan afgøre, om bogen skal indkøbes til samlingen osv. En grundigere udredning havde dog været ønskelig, når nu SL-forfatteren alligevel er inde på emnet – eksempelvis en egentlig begrundelse for den brede forståelse af genstandsområdet (symboler og symbolik i det hele taget). Efter endt læsning af afsnittet tænker den potentielle bruger unægtelig: Hvorfor? Hvad er grunden til, at SL forfægter en så bred forståelse af symbolbegrebet? Er der tale om et generelt problemfelt inden for symbolforskningen? Der er blandt forskere måske ikke enighed om, hvordan genstandsområdet skal afgrænses? I metaleksikografien er der som bekendt ikke enighed om, hvordan genstandsområdet skal afgrænses (hvor går grænsen mellem leksikon og ikke-leksikon, mellem ordbog og ikke-ordbog?). Hvis det samme eller noget lignende er tilfældet inden for symbolforskningen, burde SL have gjort mere ud af at oplyse om det og evt. have henvist til relevant faglitteratur.

Den essayistiske stil, som benyttes i opslagsdelen, forekommer ikke ideel i leksikonartikler. Et grundlæggende element i essayistik er den bevidst manglende systematik (jf. Rasmussen et al. (2005:103), hvori essayet beskrives som en genre bl.a. kendetegnet ved "en friere, mere uformel og subjektiv måde at behandle et emne på, end den akademiske afhandling giver mulighed for"). Dermed ikke være sagt, at den akademiske afhandlings stil er ideel i leksikonartikler. Men systematik er netop noget, som generelt prioriteres højt i leksikografien. Hos Bergenholtz/Tarp (1994:153) findes følgende standpunkt:

Derimod kan man under ingen omstændigheder anbefale den praksis med stereotype, ensartet opbyggede forklaringer, som findes i mange ordbøger à la følgende eksempel fra en dansk juridisk ordbog: [...] En sådan opbygning af de faglige forklaringer giver en stereotyp stil, der grænser til det kedelige, hvorfor det æstetiske indtryk og læseværdigheden forringes.

Jeg er mere enig med Puuronen (1995:268):

Det förefaller konstigt att man sätter det estetiska intrycket framom en logisk uppbyggnad. De exempel som tas upp i detta sammanhang tycks till sin yttre struktur motsvara terminologiska definitioner som tydligt visar det beskrivna begreppets överbegrepp. At dylika definitioner borde undvikas i fackordböcker är ett påstående som inte kan vara genomtänkt.

Jeg vil desuden supplere Puuronens argument med følgende påstand: Det er de færreste ordbogs- og leksikonbrugere, der slår op i et leksikografisk opslagsværk for underholdningens eller for adspredelsens skyld, eller fordi de vil læse værket fra ende til an-

den, som var det en roman eller en fagbog. Ordbøger og leksika er informationssøgningsværktøjer, dvs. de bruges til at opfylde specifikke typer af punktuelle informationsbehov hos specifikke brugergrupper. Derfor kan man til en vis grad gå ud fra, at kun et mindretal af brugerne vil opleve det som decideret generende med en nok så monoton stil, data(re)præsentation og databehandling – om end de æstetiske dimensioner ikke skal undervurderes. Til gengæld vil brugerne med stor sandsynlighed være utilfredse, hvis de oplever, at de leksikografisk kodificerede data i det givne opslagsværk er misvisende, ukorrekte, usystematiske og/eller mangelfulde.

Systematik er ganske vist mange ting, og en vis systematik findes i ethvert leksikografisk opslagsværk; det er dokumenttypologisk betinget, ellers er der slet ikke tale om et leksikografisk opslagsværk. Den slags systematik, jeg her efterlyser, gælder udformning, mængde og præcision af data(angivelser) i artiklerne. Det optimale er, at brugeren finder den/de omtrentligt samme type(r) data udformet og ordnet på omtrent samme måde i de forskellige artikler i det pågældende værk. Essayistisk er derfor i sagens natur uhensigtsmæssig, når det gælder ordbogs- og leksikonartikler. Som et eksempel kan fremdrages artiklen **skrift**, som bl.a. indeholder følgende afsnit:

Inden for zenbuddhismen ophæver kunstneren med sine pludselige penselstrøg, de sorte tuschtegn på det hvide papir, forskellen på subjekt og objekt: han *er* skriften og viser i sit arbejde den oprindelige buddha-natur. [kursiveringen er SL's egen]

Det er typisk for den essayistiske stil at benytte poetiske virkemidler eller i det hele taget poetisk inspireret sprogbrug (“han *er* skriften”) og at kommentere det ene og det andet emne *en passant*. Problemet er imidlertid, at brugeren ikke bliver klogere på hverken

zenbuddhisme eller buddhisme efter at have læst ovenstående afsnit. Han/hun får strengt taget kun følgende at vide: Kunstnerens “pludselige penselstrøg, de sorte tuschtegn på det hvide papir” op-hæver “forskellen på subjekt og objekt”. Er der her tale om data, ud fra hvilke brugeren kan udlede information, som kan blive til reel viden og afhjælpe et vidensproblem? Nej. I samme artikel (**skrift**) findes også følgende afsnit:

Hieroglyffernes gåde blev først løst i 1822; bl.a. derfor kaldes de “hellige tegn”, og teorierne frem til løsningen var vidtløftige; noget tilsvarende gælder mht. den såkaldte kileskrift [...].

Her er det dels et problem, at brugeren i det hele taget kun får meget lidt at vide om hieroglyffer, dels at det ikke oplyses, hvem det var, der løste “hieroglyffernes gåde”. I samme artikel (**skrift**) findes dog også et andet kort afsnit, som – korthed og essayistisk stil til trods – er vellykket:

I islam er Koranen Guds Ord, dvs. bogstaverne og det arabiske sprog er hellige. Da der er forbud mod at fremstille Gud og mennesker i islam, får skriften, det enkelte bogstavs ciselerede skønhed, en særlig manifestationskarakter af det guddommelige, fx i koranhåndskrifter og på vægge i moskeer og paladser.

Afsnittet er informativt og viser, at den essayistiske stil ikke ligefrem er helt uanvendelig i leksikonartikler. Men som det fremgår ovenfor, er der her ikke tale om smag og behag, men om noget så essentielt som leksikografisk data(re)præsentation og databehandling – dvs. aspekter, som har konsekvenser for værkets funktionalitet, hvilket her bl.a. betyder informationsudbyttet eller manglen på samme.

Et yderligere problemspekt vedrørende indholdet er manglen på faglig tyngde. Det er imponerende, at én forfatter har skrevet hele værket, men det har konsekvenser, som ikke kan ignoreres: En lang række artikler havde utvivlsomt fremvist en større sikkerhed, dybde, detaljerighed og præcision i emnebehandlingen, havde arbejdet været fordelt mellem flere fagfolk – fx fem, fire eller bare to skribenter inkl. Stefánsson selv. Der er principielt ingen grund til at have 50 eller 100 bidragydere til et leksikon, devisen “jo flere des bedre” holder ikke altid.

Emnevariationen i SL er mangfoldig, hvilket ikke alene hænger sammen med værkets genstandsområde, som er meget vidtspændende, men også med, at SL forfægter en ualmindeligt bred forståelse af symbolbegrebet. I forordet (s. 7) skriver forfatteren:

Naturligvis er bogen primært objektivt informerende. Men den er også personlig. Jeg tillader mig at tolke og perspektivere og tage stilling. Bogen afspejler mine erfaringer og refleksioner: rejser kloden rundt, studier og læsning og undervisning inden for dansk (litteratur og sprog) og religion. Jeg har mine litterære favoritter og ideologiske idiosyncrasier, og det afspejles uden tvivl i bogen.

Det er rosværdigt og ikke mindst modigt med et sådant udsagn i et leksikon. De færreste leksikografer (eller videnskabsfolk i det hele taget) tør formulere noget sådant, selvom der i hvert fald inden for humaniora og samfundsvidenskaberne synes at herske en konsensus om, at reel objektivitet er umulig at efterleve. Alligevel er der en grænse: SL er ikke et decideret personligt leksikon, det fremgår med al tydelighed af indholdet.

2.3. Funktionalitet og brugergrupper

Ovenstående diskussion om essayistik (se kap. 2.2) bør ikke give

det indtryk, at SL gennemgående er informationsfattigt. Tværtimod er værket ganske informationsrigt. Et eksempel på en kort, udmærket og informativ artikel er **geomantik**:

geomantik (græsk: jordspådom), den opfattelse, at jorden har bestemte kraft- eller energifelter, som svarer til kraften i universet som sådant eller til træk i folkets mytologi. Den spådomskyndige kan lægge og tyde særlige mønstre på jorden, fx håndfulde af sand. Geomantiske systemer kendes mange steder fra, fx hos yoruba i Vestafrika. Et særlig[t] udviklet system er det kinesiske >fengshui, der er knyttet sammen med opfattelsen af verden som et balanceforhold mellem yin og yang.

Artiklerne varierer en del i størrelse, men er som regel væsentligt længere end den her gengivne. SL er et kognitivt-funktionelt leksikon af den traditionelle slags, dvs. et leksikon med primærfunktionen “at yde hjælp til videnstilegnelse” (se bl.a. Tarp 2007). Artikelinitialt gives efter opslagsordet (i reglen kun i tilfælde af fremmedord) af og til semietymologiske data, fx angivelsen “(græsk: jordspådom)” i artiklen **geomantik** foroven. De optimerer værkets primærfunktion. At der netop gives semietymologiske data og ikke etymologiske data *sensu stricto* (fx “af gr. *gē* jord + *mant’eia* spådom” (Brüel/Nielsen 2003:216)), indikerer tydeligt hensyntagen til den læge bruger. Hvorfor de semietymologiske data ikke bringes konsekvent ved fremmedord (og heller ikke ved egennavne), er til gengæld uklart.

Om brugergruppe(r) meddeles intet i omteksterne. Om funktionalitet findes følgende bemærkning i forordet (s. 6):

Bogen kan bruges i mange sammenhænge: give konkret information, til undervisning i især de litterære fag og religion og tværfagligt, være en bank af litterære eksempler, inspirere til videre læsning.

Den anvendte praksis med semietymologiske data sammenholdt med artiklernes sproglige udformning (letforståeligt sprog), indholdsmæssige tyngde (eller mangel på samme) og ikke mindst ordet “undervisning” i ovenstående uddrag indikerer, at værket primært henvender sig til lægfolk i almindelighed og gymnasieelever i særdeleshed (samt andre elever/unge på lignende skole-/videnstrin). Det kan sekundært også bruges af folkeskole- og gymnasielærere (samt andre lærere på tilsvarende niveau), såfremt disse i forbindelse med brugen af SL også konsulterer andre ressourcer. Forskere kan kun til dels benytte værket – såfremt det skal være i forskningsøjemed. SL er ikke noget videnskabeligt leksikon forstået som et leksikon udarbejdet af videnskabsfolk til brug for videnskabsfolk. Når forskere alligevel kan benytte det, omend kun til dels, skyldes det dets rigdom på henvisninger til skønlitteratur og dets aktualitet. Med henvisningerne til skønlitteratur tænkes selvsagt ikke på de sporadiske, artikelfinale bibliografiske referencer (typisk til faglitteratur), men på de mange – typisk skønlitterære – citater, der bringes inde i artiklerne (ofte indledningsvis), og som kan indeholde værdifulde oplysninger om, hvad den ene og anden fremtrædende tænker eller forfatter har skrevet om dette eller hint symbol. Med aktualiteten menes både det, at SL er udkommet i 2009, og at det bevidst har fokus på moderne tid og moderne fænomener. Fokus på det moderne hænger ikke sammen med udgivelsestidspunktet (SL kunne også have haft fokus på gammel tid, uagtet at værket er produceret i nyeste tid) – der er tale om et bevidst valg fra forfatterens side. Derfor findes der emnebehandlinger i SL, som er så aktuelle, at man ikke kan finde de oplysninger i et nok så videnskabeligt og nyt leksikon. Også den ualmindelig

– for ikke at sige kontroversielt – brede forståelse af symbolbegrebet bevirker, at forskere med fordel kan søge informationer i SL, fordi det indeholder data, som med høj sandsynlighed ikke findes andre steder.

2.4. Form (opsætning og design generelt)

En meget positiv dimension ved SL er det grafiske og værkets design i det hele taget: Skriftypen (Officina) er rolig og derfor behagelig for øjnene. Den sætter sig så stabilt på siden, at den løse bagkant ikke generer. Opsætningen er i det hele taget vellykket. Man kunne have ønsket en mindre luftig løsning angående sidernes indretning/opsætning, men en sådan er næppe mulig, når der opereres med så mange forskellige billedstørrelser, som tilfældet er i SL: Der bringes bl.a. helsides-, halvsides-, tredjedelsides- og fjerdedelsidesbilleder. Opsætningen er i det hele taget ambitiøs og innovativ. Opslagsordene er ikke rykket ud mod venstre i forhold til artiklerne, som det oftest ses i leksikografiske opslagsværker, men fremstår alligevel tydeligt pga. fremhævnningen med fed type. Strukturindikatoren > forekommer elegant. Ulempen ved den er ganske vist, at brugeren ikke kan se den ved blot at *betragte* en given side – det er nødvendigt at *gennemlæse* en given artikel. For de artikelfinale henvisninger indledt med > er en gennemlæsning af den pågældende artikel naturligvis ikke nødvendig. Her er det dog et problem, at der ikke findes nogen brugervejledning, som oplyser om fx de artikelfinale henvisninger (se kap. 2.1 foroven).

Billeddimensionen er vellykket. Antallet af billeder er overvældende og udvalget mangfoldigt. Den hårde indbinding, som vel er nødvendig til en bog på denne størrelse, men af den grund ikke en selvfølge, er også prisværdig. Hvorvidt omslagets udseende er flot, kan diskuteres. Mange brugere vil formentlig være begejstrede over eksempelvis sølvfarven på vel at mærke hele bogblokken, andre vil mene, at den slags kun hører hjemme på salmebøger og

Biblen. Uanset hvad man personligt måtte mene om det, er det næppe diskutabelt, at designarbejdet i det hele taget (herunder også opsætning, billedudvalg osv.) er mere end almindeligt ambitiøst og alene af den grund rosværdigt.

3. Sammenfatning

SL er et anvendeligt værktøj for især unge på ungdomsuddannelser (herunder ikke mindst gymnasieelever) og lægfolk i almindelighed, om end også folkeskolelærere, gymnasielærere og andre lærere på tilsvarende niveau kan få glæde og nytte af det, såfremt de i forbindelse med brugen af værket også konsulterer andre kilder. Endelig kan forskere anvende det, men kun til dels: SL er ikke et videnskabeligt leksikon (dvs. ikke produceret *af* forskere til brug *for* forskere).

Af negative forhold ved SL bør fremhæves bl.a. (1) den manglende brugervejledning, (2) det manglende register og (3) den kendsgerning, at forfatteren har valgt at lave arbejdet alene (her ses bort fra grafikerens samt billed- og forlagsredaktørens indsats) i stedet for at deles om det med en større skribentkreds på fx fem eller bare to fagfolk.

Af positive forhold ved værket bør fremhæves (1) dets fokus på moderne tid, (2) dets ualmindeligt generøse billedudvalg samt (3) dets brede forståelse af symbolbegrebet. Sidstnævnte kan dog også være en ulempe afhængigt af den aktuelle bruger i den givne brugersituation: Brugeren kan eksempelvis blive forvirret over datasektionen, hvis vedkommende er vant til at bruge traditionelle symbolleksika med en væsentligt snævrere symbolforståelse, og han/hun kan komme i tvivl om, hvad det egentlig er, man kan finde information om i SL. Men denne usikkerhed kan siges at gøre sig gældende for de fleste leksikografiske opslagsværker, hvis ikke alle: Brugeren kan aldrig med sikkerhed vide, om han/hun

kan finde den ønskede information i et givent værk, førend vedkommende har slået efter (og helst flere forskellige steder).

Layout- og i det hele taget designmæssigt er SL en flot, ambitiøs, men også dristig udgivelse.

Alt i alt er SL et brugbart værktøj og under alle omstændigheder en imponerende enmandspræstation.

Bibliografi

Leksikografiske opslagsværker

- Biedermann, Hans 1991: *Gads Symbolleksikon*. København: Gad.
- Brüel, Sven/Niels Åge Nielsen 2003: *Fremmedordbog*. 11. udgave, 9. oplag ved Lilian Plon. København: Gyldendal.
- Cirlot, Juan-Eduardo 2002: *Symbolordbog*. København: Sankt Ansgar.
- Cooper, Jean Campbell 2006: *Politikens Symbolleksikon*. 2. udgave, 5. oplag. København: Politiken.
- Eilertsen, Mette/Mogens Eilertsen 2005: *Hvorfor det? Talemåder & traditioner, skikke & symboler*. København: Frydenlund.
- Funder, Lise 2004: *Motiver og symboler i europæisk kunst*. København: Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck.
- Hansen, Peter Nørbæk/Palle Qvist 2006: *Samfundslex*. 3. udgave, 1. oplag. København: Gyldendal.
- Liungman, Carl G. 2003: *Symboler og ideogrammer*. København: Aschehoug.
- Lurker, Manfred 1997: *Ægyptiske guder og symboler*. København: Politiken.
- Pedersen, Mogens N./Kjell Goldmann/Øyvind Østerud (redaktører) 2004: *Leksikon i statskundskab*. København: Akademisk Forlag.

- Rasmussen, Henrik (redaktør)/Kamilla Hygum Jakobsen/Jeanne Berman 2005: *Gads Litteraturreksikon*. København: Gad.
- Stefánsson, Finn 2005: *Gyldendals leksikon om nordisk mytologi*. København: Gyldendal.

Anden litteratur

- Bergenholtz, Henning/Sven Tarp (redaktører) 1994: *Manual i fagleksikografi. Udarbejdelse af fagordbøger – problemer og løsningsforslag*. Herning: Systime.
- Pálfi, Loránd-Levente/Patrick Leroyer/Adam Wagner/Spiros Divaris Vesterdahl 2008: Skomager, bliv ved din læst! Om politologiske leksika, politik i leksika og leksikografiske værktøjer. I: *LexicoNordica* 15, 197–218.
- Puuronen, Nina 1995: [Anmeldelse af] Henning Bergenholtz & Sven Tarp (redaktører): *Manual i fagleksikografi. Udarbejdelse af fagordbøger – problemer og løsningsforslag*. Herning: Systime 1994. I: *LexicoNordica* 2, 265–270.
- Tarp, Sven 1998: Leksikografien på egne ben. Fordelingsstrukturer og byggede i et brugerorienteret perspektiv. I: *Hermes : Journal of Linguistics* 21, 121–137.
- Tarp, Sven 2007: Lexicography in the Information Age. I: *Lexikos* 17, 170–179.
- Wiegand, Herbert Ernst 2008: Wörterbuchregister. Grundlagen einer Theorie der Register in modernen Printwörterbüchern. I: *Lexikos* 18, 256–302.

Loránd-Levente Pálfi
 forskningsassistent
 Center for Leksikografi
 Handelshøjskolen, Aarhus Universitet
 Fuglesangs Allé 4
 DK-8210 Aarhus V
 llp@asb.dk